

Onderzoek 'WIJK-, BUURT- EN DORPSBUDGET'

DEAL-gemeenten

Burgers nemen veel initiatieven. Het wordt óók van hen verwacht dat ze zich steeds meer inzetten voor hun eigen buurt. Ieder initiatief, of het nu van onderop start of niet, krijgt vroeg of laat te maken met gemeenten. Gemeenten sluiten aan bij wat er in de samenleving speelt en maken ruimte voor goede initiatieven. We spreken dan van overheidsparticipatie.

In de regio Eemsdelta voeren vier gemeenten samen onderzoek uit naar mogelijke vormen van overheidsparticipatie. Het onderzoek maakt deel uit van het project 'Sociale vitaliteit in de regio Eemsdelta'. In het onderzoek naar de zogenaamde 'Wijk-, buurt- en dorpsbudgetten' wordt verkend hoe inwoners van de DEAL-gemeenten (Delfzijl, Eemsmond, Appingedam en Loppersum) denken over deze vorm van budget verstrekking door de gemeente. De budgetten zijn er voor iedereen – jong en oud – die een goed idee heeft om activiteiten te ondernemen die de leefbaarheid van de wijk, buurt of het dorp vergroten.

In sommige gemeenten wordt het wijk-, buurt- en dorpsbudget jaarlijks overgemaakt naar de wijken, buurten of dorpen zelf. In andere gemeenten kan er voor activiteiten subsidie worden aangevraagd bij de gemeente en staat het geld op de rekening van de gemeente.

Voor dit onderzoek hebben we een digitale vragenlijst uitgezet onder leden van het Groninger Panel die in de DEAL gemeenten wonen, en een schriftelijke vragenlijst onder een extra representatieve steekproef van 10.000 personen. Zie bijlage (verdeling steekproef en respons) Deze steekproef heeft een respons opgeleverd van bijna 13%. De digitale en schriftelijke respons maken de steekproef groot genoeg om een betrouwbaar beeld te geven voor de afzonderlijke DEAL-gemeenten. De opzet van de rapportage is als volgt: eerst worden voor elk onderwerp de meest opvallende resultaten voor de vier gemeenten samen besproken en vervolgens per afzonderlijke gemeente.

In het kort

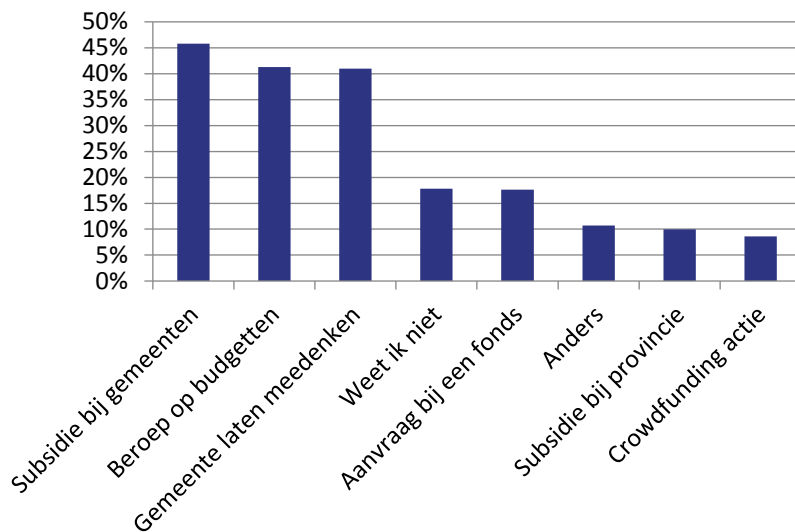
- Om een idee of een project van de grond te krijgen zouden de meeste inwoners van de DEAL-gemeenten (45,8%) subsidie aanvragen bij de gemeente. In Delfzijl, waar budgetten verstrekt worden, zouden de meeste inwoners een beroep doen op wijk-, buurt- en dorpsbudgetten (37,6%).
 - De beste wijze waarop budgetten jaarlijks verdeeld zouden moeten worden, is via een verdeelsleutel (grote dorpen/wijken krijgen meer dan kleine).
 - Bijna 65% van de respondenten is niet op de hoogte van de aan- of afwezigheid van budgetten in haar gemeente. In de gemeente Delfzijl is meer dan 50% van de respondenten niet op de hoogte van dorpsbudgetten.
 - Eén van de belangrijkste activiteiten waarvoor de budgetten benut worden, is de inrichting van de openbare ruimte
 - Inwoners zien op verschillende terreinen (bijvoorbeeld aanvraag en bekendmaking) binnen het thema 'wijk-, buurt- en dorpsbudget' een rol weggelegd voor de gemeente.
 - Aanvragen voor budgetten dienen zo veel mogelijk uitgewerkt te zijn bij het moment van indienen, maar zouden wel het gehele jaar aangevraagd kunnen worden.
 - De budgetten moeten verantwoord worden door de dorpen en wijken, zijn niet bestemd voor grote projectaanvragen, dragen bij aan prettig wonen en leven en zijn realistisch en niet te duur.
-

Financiering van initiatieven

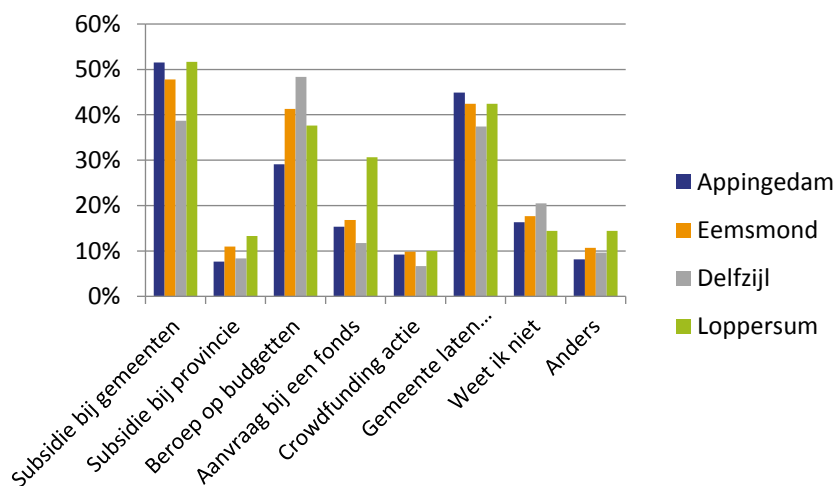
Aan de inwoners van de DEAL-gemeenten is gevraagd hoe ze te werk (zouden) gaan om initiatieven te financieren in de wijk, buurt of het dorp. De drie meest gegeven antwoorden zijn: mensen vragen subsidie bij

de gemeente aan (45,8%), doen een beroep op dorpsbudgetten (41,3%) of vragen de gemeenten om mee te denken (41,0%) (figuur 1). Deze laatste uitkomst geeft aan dat bewoners een belangrijke (adviserende en dienstverlenende) rol zien weggelegd voor de gemeente. In de gemeenten Appingedam, Eemsum en Loppersum geven de meeste mensen aan dat ze een subsidie bij de gemeente zouden aanvragen (figuur 2). In de gemeente Delfzijl geven de meeste mensen aan een beroep te doen op dorpsbudgetten. Dit komt overeen met het huidige beleid, waarin dorpsbudgetten worden verstrekt. Het is opvallend dat in de andere drie gemeenten er een relatief grote groep kiest voor het gebruik van dorpsbudgetten, terwijl deze nog niet aangeboden worden. Mogelijk duidt dit op de behoefte om gebruik te kunnen maken van dorpsbudgetten.

Figuur 1: Financiering van initiatieven, DEAL-gemeenten

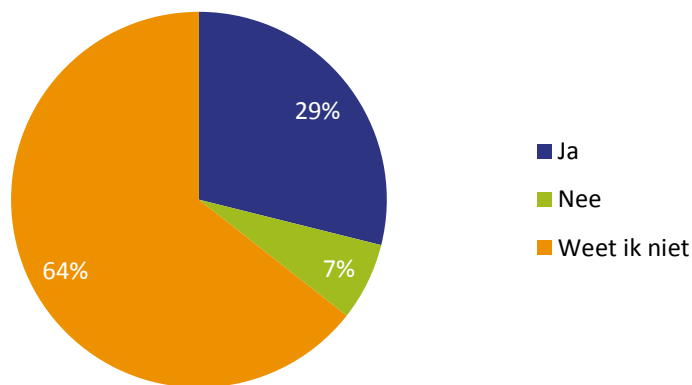
Figuur 2: Financiering van initiatieven, per gemeente

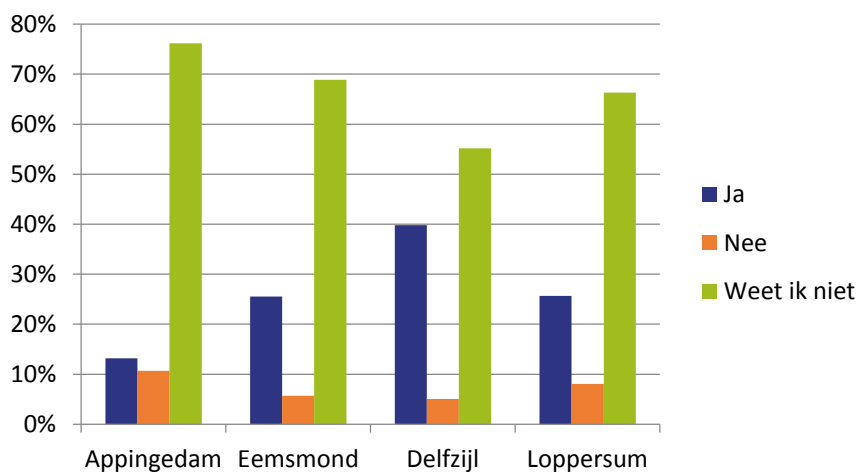
Bekendheid met wijk-, buurt- en dorpsbudgetten

Gemeenten kunnen hun dorpen, wijken en buurten voorzien van budgetten, waarmee inwoners een leuk idee of project kunnen realiseren. Hierbij is het interessant om te weten of inwoners van de DEAL-gemeenten afweten van de mogelijkheden binnen de eigen gemeente. In de DEAL-gemeenten geeft 64,4% van de respondenten aan dat ze niet weten of er in hun gemeente wel of geen budgetten aanwezig zijn waar ze een beroep op kunnen doen (figuur 3). Het is wel opvallend dat in de gemeente Delfzijl (waar de budgetten al verstrekt worden) meer dan 50% van de respondenten niet op de hoogte is van het bestaan van dorpsbudgetten (figuur 4).

Figuur 3: Bekendheid met budgetten in DEAL-gemeenten

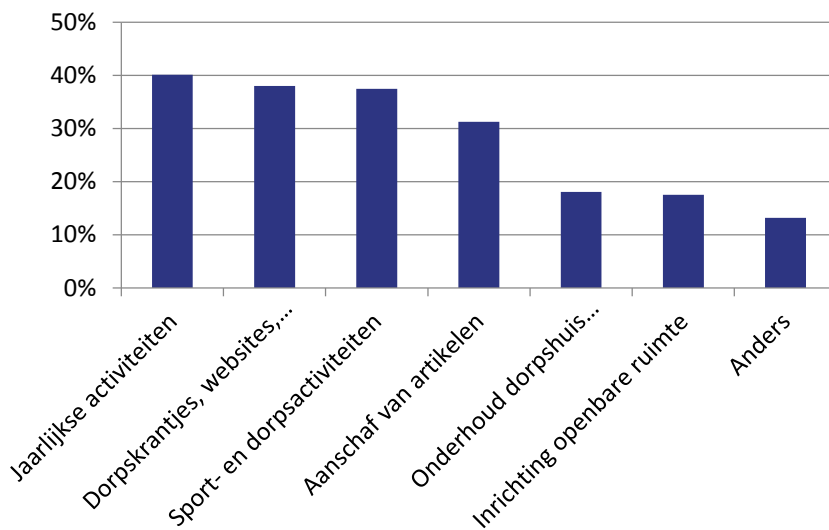

Figuur 4: Bekendheid met budgetten, per gemeente

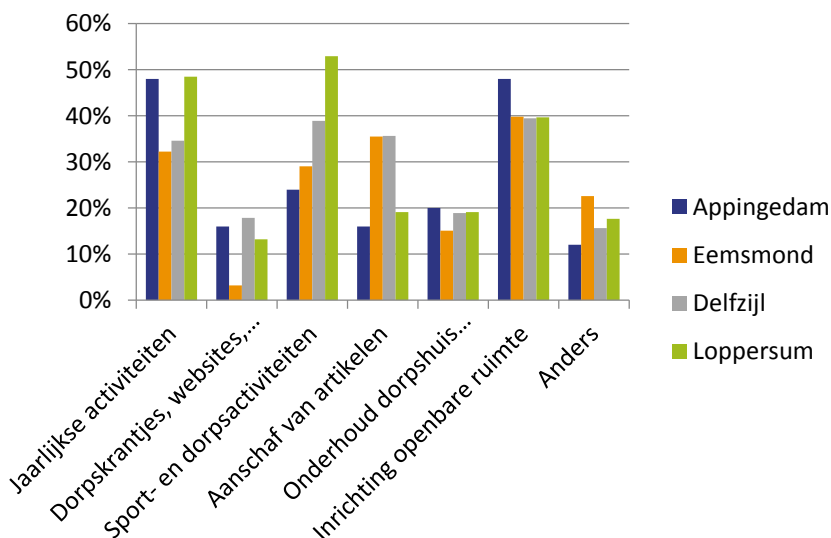

Bij de inwoners van de DEAL-gemeenten is gepeild voor welke activiteiten of projecten de budgetten gebruikt worden. De drie meest populaire activiteiten om budgetten voor te benutten in de DEAL-gemeenten zijn: inrichting van de openbare ruimte (40,2%), sport- en dorpsactiviteiten (38%) en jaarlijkse activiteiten (37,5%). De grootste groep respondenten besteedt de budgetten het liefst aan de inrichting van de openbare ruimte (bijvoorbeeld een speeltuin, visvijver of moestuin) (figuur 5). Dit is opvallend omdat dit een primaire taak van de gemeente is. In de voorwaarden voor het verstrekken van budgetten in de gemeente Delfzijl staat zelfs nadrukkelijk dat de budgetten niet voor deze activiteiten gebruikt kunnen worden. In de gemeenten Delfzijl, Eemsum en Appingedam geeft de grootste groep respondenten aan dat ze de dorpsbudgetten het liefst gebruiken voor de inrichting van de openbare ruimte (figuur 6). In Loppersum geeft met afstand de grootste groep aan dat de budgetten gebruikt moeten worden voor sport- en dorpsactiviteiten.

Figuur 5: Gebruik budgetten, DEAL-gemeenten

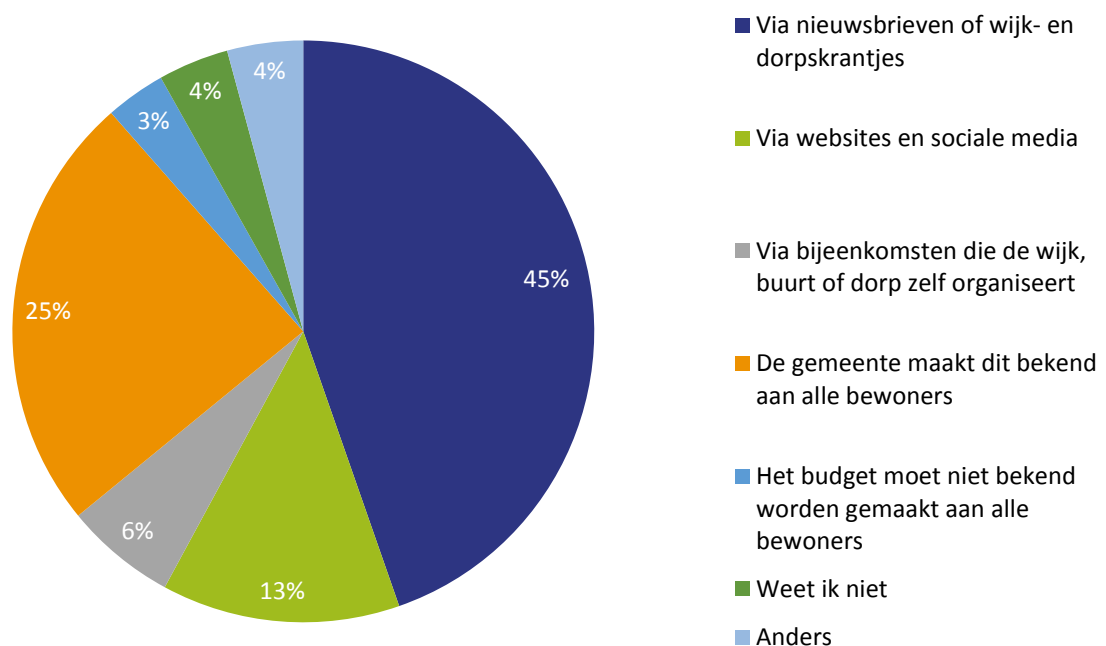

Figuur 6: Gebruik budgetten, per gemeente

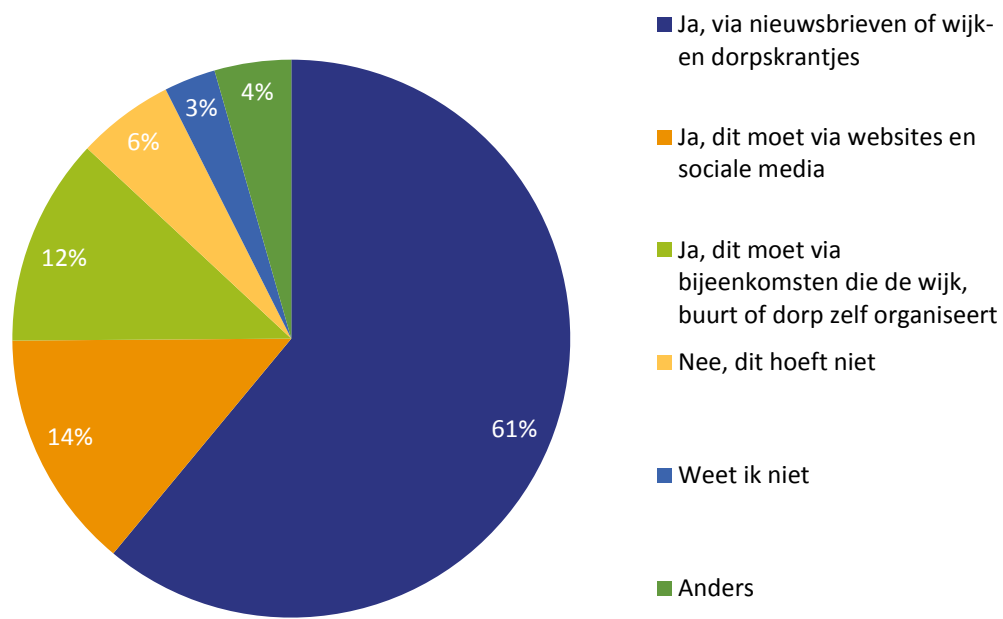
De respondenten is gevraagd op welke manier wijken, buurten en dorpen de budgetten, die verstrekt worden door de gemeente, het beste kunnen worden gecommuniceerd. Volgens de respondenten van de DEAL-gemeenten (zowel afzonderlijke gemeenten als totaal) zijn nieuwsbrieven of wijk- en dorpskrantjes (met bijna 45%) de beste wijze om aan bewoners bekend te maken dat er een budget toegekend is (figuur 7). Hierbij valt het wel op dat de gemeente Appingedam van de vier gemeenten het minst hoog scoort op deze communicatiemogelijkheid (37,9%). In deze gemeente wordt er wel meer gebruik gemaakt van het communicatiemiddel sociale media en websites (18,9%) dan in de andere gemeenten. In tegenstelling tot de verschillende communicatiemiddelen van de wijk, buurt en het dorp zelf (gezaamenlijk 64,1%), is het opmerkelijk dat 24,4% van de respondenten een taak voor de gemeente ziet weggelegd om het budget bekend te maken. Van de respondenten uit Appingedam kiest zelfs 29% voor deze wijze van bekendmaken.

Figuur 7: De wijze waarop budgetten bekend gemaakt dienen te worden, DEAL-gemeenten

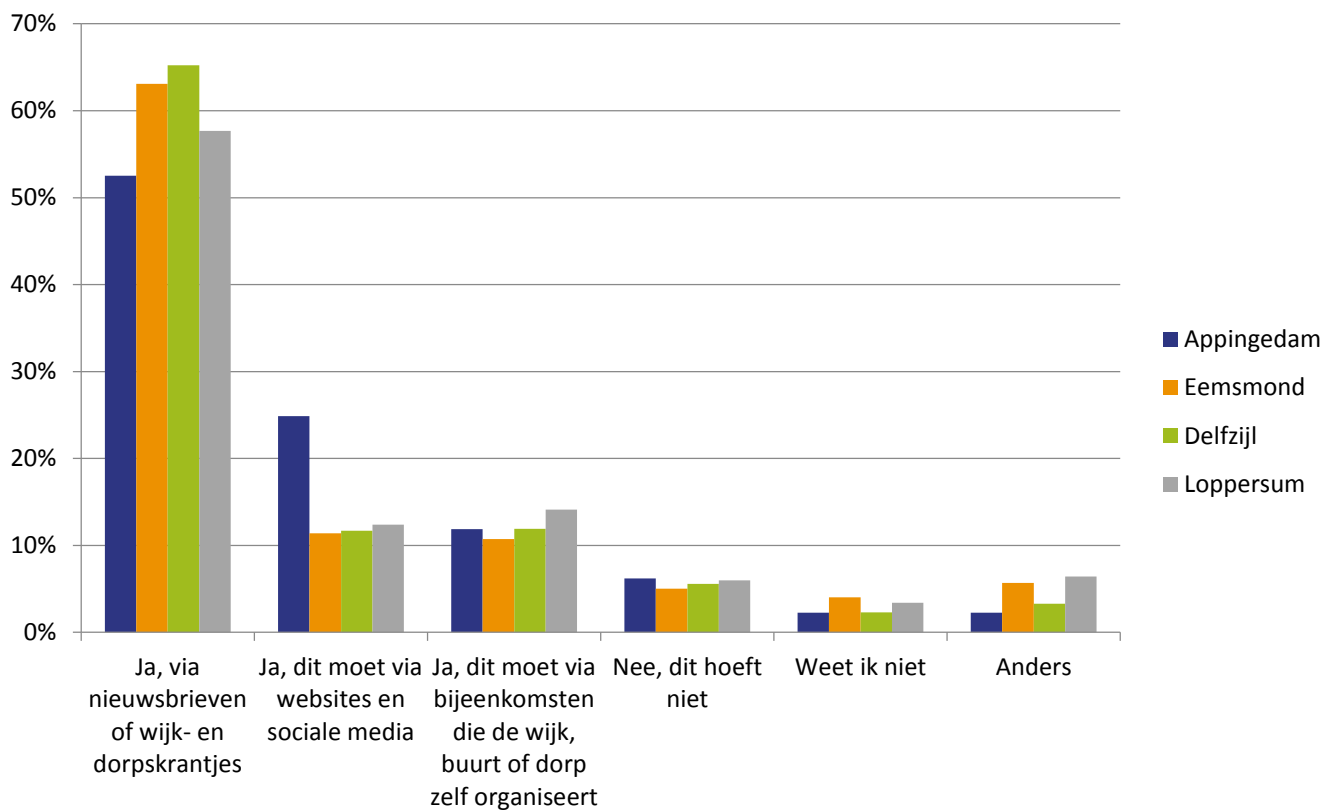

De respondenten van het onderzoek is ook gevraagd op welke wijze wijken, buurten en dorpen aan bewoners bekend moeten maken waar de budgetten aan zijn besteed. Een ruime meerderheid (87%) van de respondenten in de DEAL-gemeenten geeft aan dat wijken, buurten en dorpen bekend moeten maken wat er met de budgetten is gebeurd en waar het geld aan is besteed. Van de respondenten vindt 61% dat dit via nieuwsbrieven of wijk- en dorpskrantjes moet gebeuren (figuur 8). Daarnaast kiest 12,1% van de respondenten voor bekendmaking via bijeenkomsten die de wijk, buurt of dorps zelf organiseert. Dit is een vorm waarbij een actieve rol voor de wijken is weggelegd. Slechts 5,6% vindt dat het niet bekend gemaakt hoeft te worden.

Figuur 8: Wijze waarop budgetten bekend moeten worden gemaakt, DEAL-gemeenten

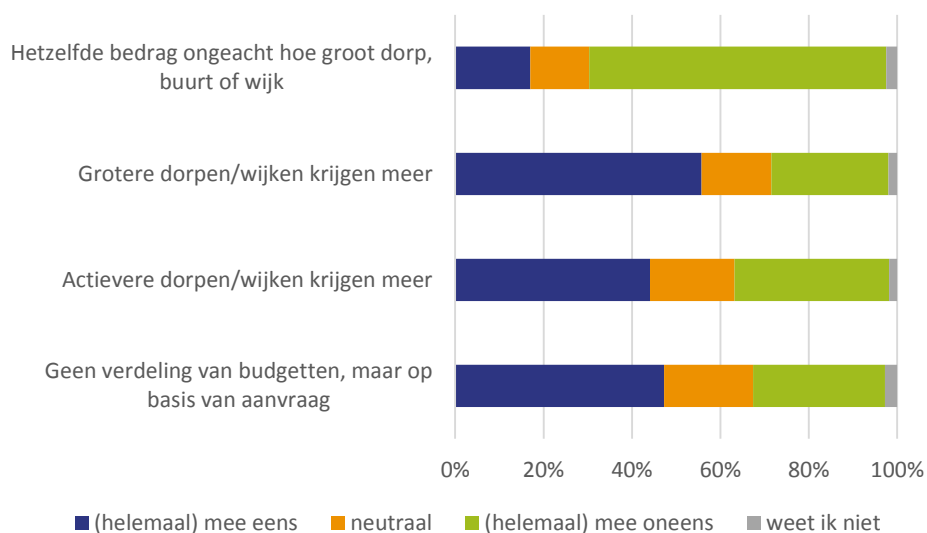
Figuur 9: Wijze waarop budgetten bekend moeten worden gemaakt, per gemeente

Verdeling van budgetten over dorpen en wijken

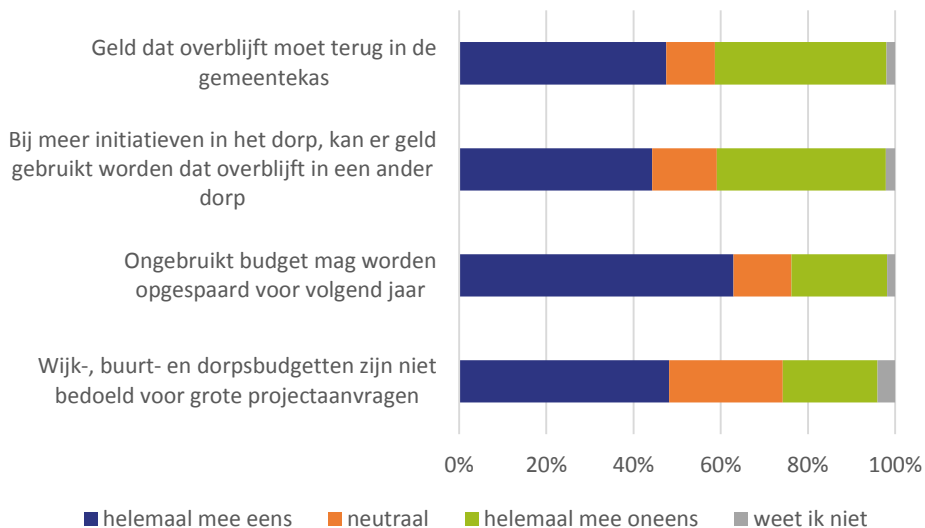
De respondenten is een aantal stellingen voorgelegd over de wijze waarop de budgetten jaarlijks verdeeld zouden moeten worden (figuur 10). Een ruime meerderheid van de inwoners in de DEAL-gemeenten is van mening dat de budgetten het beste via een verdeelsleutel kunnen worden uitgekeerd. Dit houdt in dat grotere dorpen meer budget krijgen dan kleinere dorpen. Het is in lijn met de score op de tweede stelling, waarbij 67,2% van de respondenten het niet eens is met een gelijke verdeling van het budget (ongeacht de grootte van het dorp). Op gemeenteniveau wordt er niet afwijkend gescoord van het gemiddelde van de DEAL-gemeenten. Over de andere stellingen zijn de respondenten van de DEAL-gemeenten relatief verdeeld van mening. Zo is tussen de 44% en 47% van de respondenten het eens met de stellingen waarbij actievere dorpen meer budget zouden moeten ontvangen en de stelling waarbij niet op basis van een verdeling van de gemeente, maar op basis van aanvraag budget verstrekt dient te worden. Dit terwijl tussen de 30% en 35% het oneens is met deze stellingen.

Figuur 10: Voorkeur jaarlijkse verdeling budgetten, DEAL-gemeenten

Ook zijn er stellingen voorgelegd over verschillende manieren waarop de wijk-, buurt en dorpsbudgetten besteed kunnen worden (figuur 11). Volgens de respondenten in de DEAL-gemeenten kunnen niet bestede budgetten in het ene jaar worden opgespaard voor een volgend jaar. Dit wordt door bijna 63% van de respondenten overtuigend beaamt. Over andere manieren van budgetbesteding zijn de respondenten verdeeld. Zo geeft bijna de helft van de respondenten aan dat overgebleven verstrekt budget terug kan in de gemeentekas en dat de budgetten niet bedoeld zijn voor grote projectaanvragen.

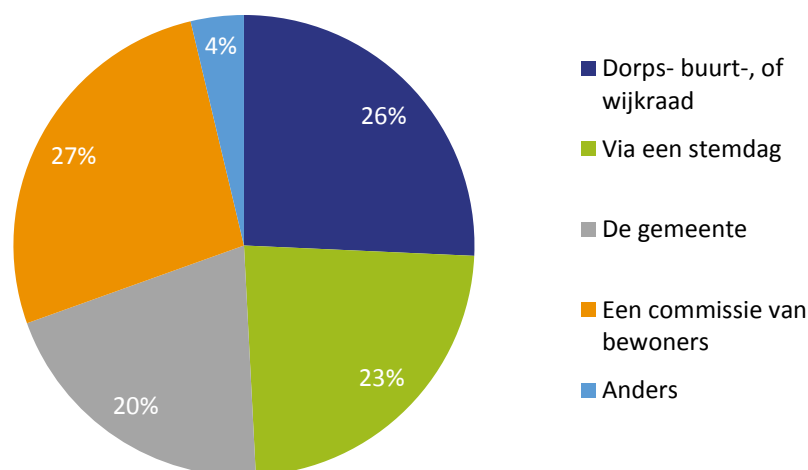
Figuur 11: Voorkeur wijze van besteding budget, DEAL-gemeenten

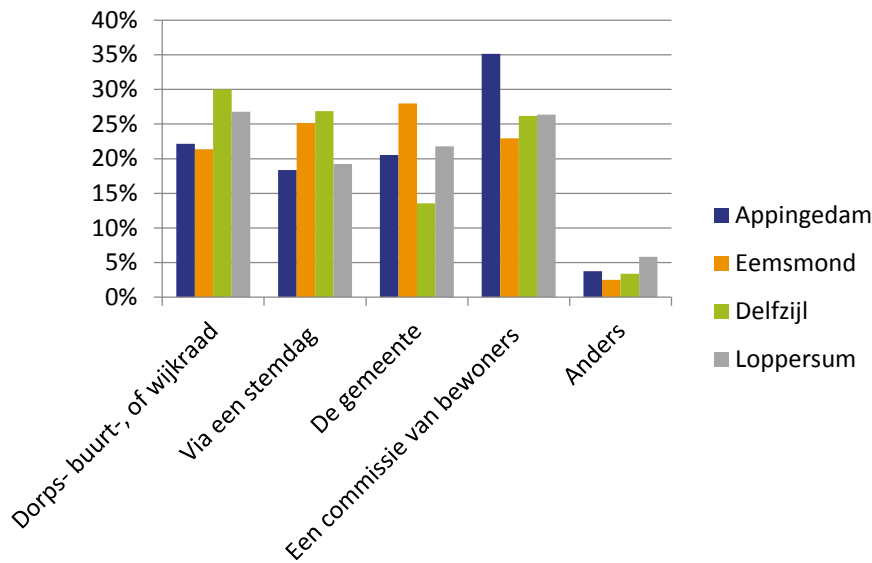
Wie moet er beslissen over het wijk-, buurt- en dorpsbudget?

Op de vraag: 'Wie moet er volgens u beslissen of een aanvraag van het wijk-, buurt- en dorpsbudget moet worden toegekend?', zijn de deelnemers van het onderzoek zeer verdeeld. Met een kleine voorkeur van 26,8%, zien de deelnemers het liefst een commissie van bewoners (die hiervoor speciaal worden aangesteld) de beslissing over het budget nemen (figuur 12). Met name de gemeente Appingedam (figuur 13) ziet dit als beste optie om te beslissen over de toekenning van het budget (35,1%). De inwoners van de gemeente Delfzijl (30%) en de gemeente Loppersum (26,8%) zien het liefst de dorps-, buurt- of wijkraad beslissen over de toekenning. In de gemeente Eemsum kiest 28% van de inwoners voor de gemeente als beslisser. In 23,5% van de gevallen kiezen respondenten van de DEAL-gemeenten voor toekenning via een stemdag. Tot slot is het opmerkelijk dat er met iets meer dan 20% gekozen wordt voor de gemeente als beslisser over de toekenning bij een aanvraag van budget. Dit is opmerkelijk omdat de gemeente naast een rol bij de verdeling van budget ook een taak bij de daadwerkelijk toekenning van het wijk-, buurt- en dorpsbudget toegewezen lijkt te krijgen.

Figuur 12: Wie beslist over toekenning budget, DEAL-gemeenten

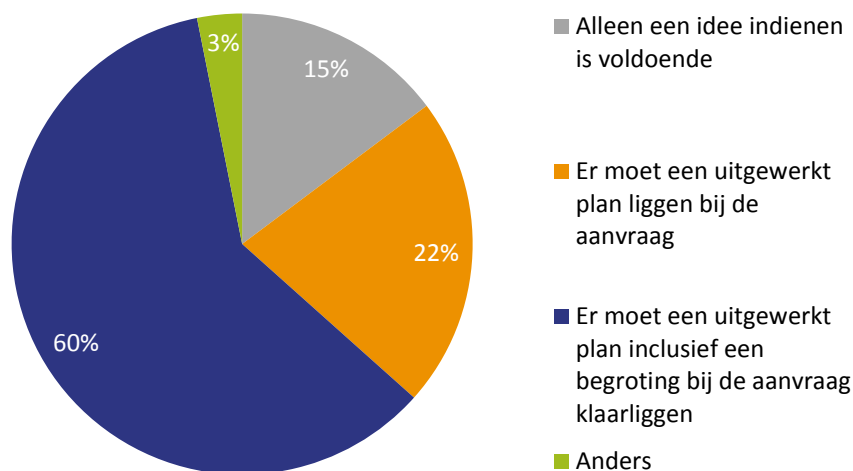
Figuur 13: Wie beslist over toekenning budget, per gemeente

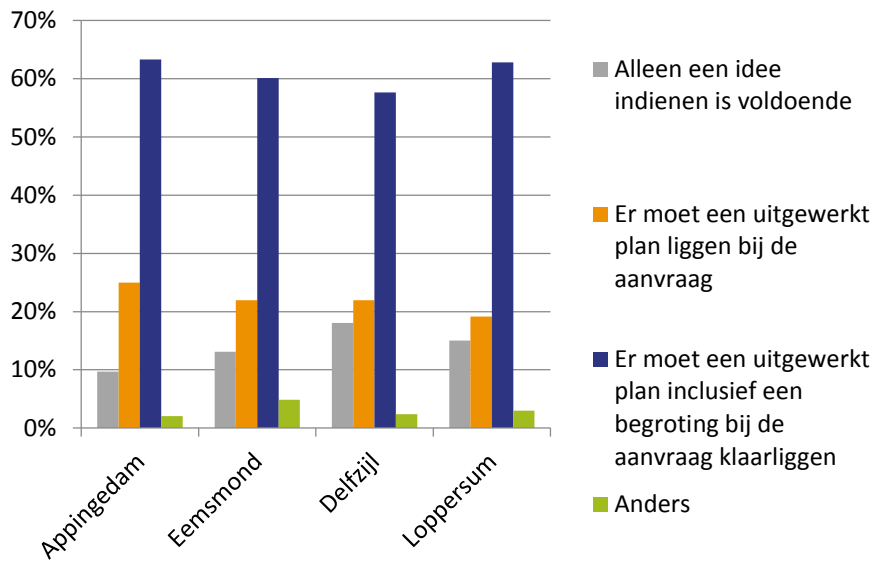
Hoe dient het wijk-, buurt- en dorpsbudget aangevraagd te worden?

De aanvraag voor een wijk-, buurt of dorpsbudget kan op verschillende momenten gedaan worden. De inwoners van de DEAL-gemeenten is gevraagd welk moment hierin de voorkeur heeft. In de DEAL-gemeenten geeft een ruime meerderheid (60,3%) de voorkeur aan een uitgewerkt plan waarbij al een begroting klaarligt bij de aanvraag (figuur 14). Hiermee lijkt er niet veel animo te zijn om alleen een idee in te dienen. Op gemeenteniveau liggen uitkomsten dicht bij elkaar wanneer gekeken wordt naar het beste moment in het proces van een aanvraag van een wijk-, buurt- of dorpsbudget (figuur 15).

Figuur 14: Moment van aanvraag budget, DEAL-gemeenten

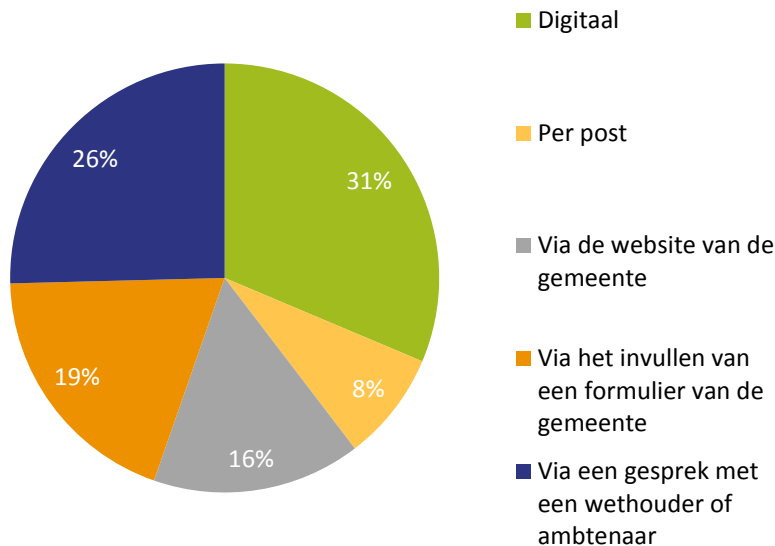

Figuur 15: Moment van aanvraag budget, per gemeente

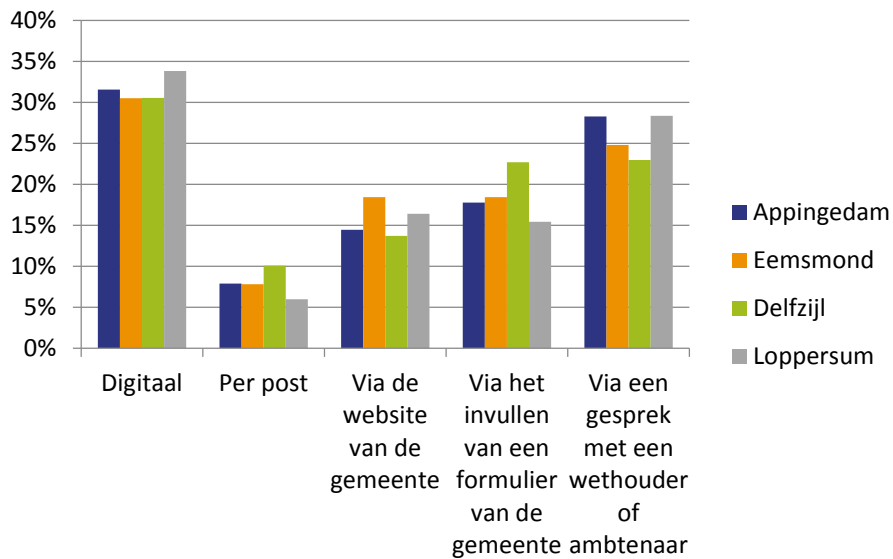

Een goed idee voor activiteiten in de wijk, buurt of dorp kan volgens de inwoners van de DEAL-gemeenten het beste digitaal ingediend worden (31,4%). Met een score van ruim 25% ondersteunen de inwoners van de DEAL-gemeenten daarnaast nogmaals de weggelegde rol voor de gemeente rondom de aanvraag van budgetten in haar wijken, buurten en dorpen. Dit door een gesprek aan te gaan met een wethouder of een ambtenaar. Als derde optie (19%) kiezen de respondenten voor het invullen van een formulier van de gemeente wanneer er een budget aangevraagd dient te worden (figuren 16 en 17).

Figuur 16: Voorkeur wijze van indienen aanvraag, DEAL-gemeenten

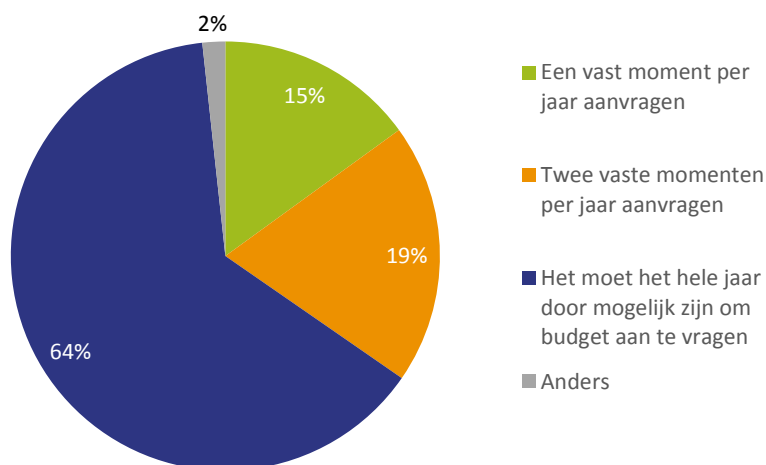

Figuur 17: Voorkeur wijze van indienen aanvraag, per gemeente

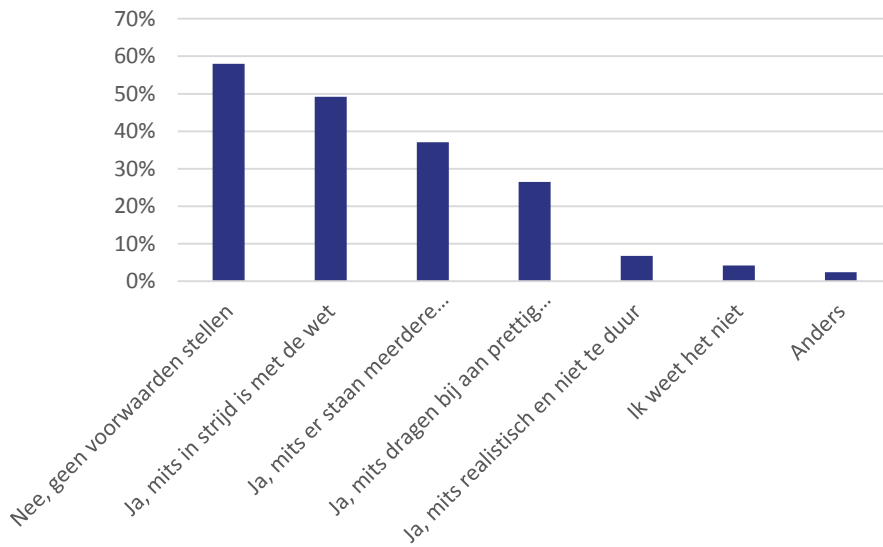

Er is gekeken naar hoe de respondenten aankijken tegen de frequentie waarop een budget aangevraagd mag worden (figuur 18) en of hier andere voorwaarden aan moeten worden gesteld (figuur 19). Ruim drie op de vijf inwoners (63,6%) van de DEAL-gemeenten kiezen ervoor om het wijk-, buurt- en dorpsbudget het gehele jaar aan te kunnen vragen. Hoewel de inwoners voor het moment waarop de aanvraag ingediend wordt geen restricties willen, vindt slechts 7% dat er geen voorwaarden hoeven te worden gesteld aan het bestedingsdoel. Voor de inwoners van de DEAL-gemeenten is het belangrijk dat de ideeën of projecten die ingediend worden bijdragen prettig wonen en leven (58%). Op de tweede plaats dienen de ideeën of projecten realistisch en niet te duur te zijn (49,2%). Deze uitkomst komt overeen met een eerdere uitkomst, waarbij is aangegeven dat het wijk-, buurt- en dorpsbudget niet bestemd is voor grote projectaanvragen (48,2%).

Figuur 18: Frequentie aanvraag budget, DEAL-gemeenten

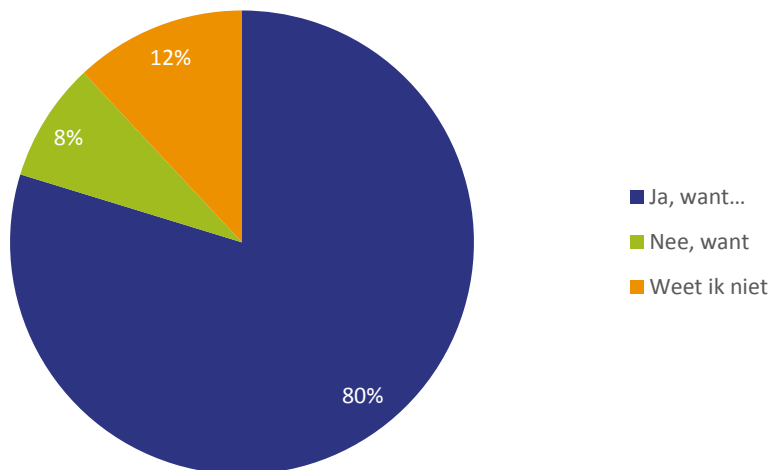

Figuur 19: Voorwaarden aanvraag budget, DEAL-gemeenten

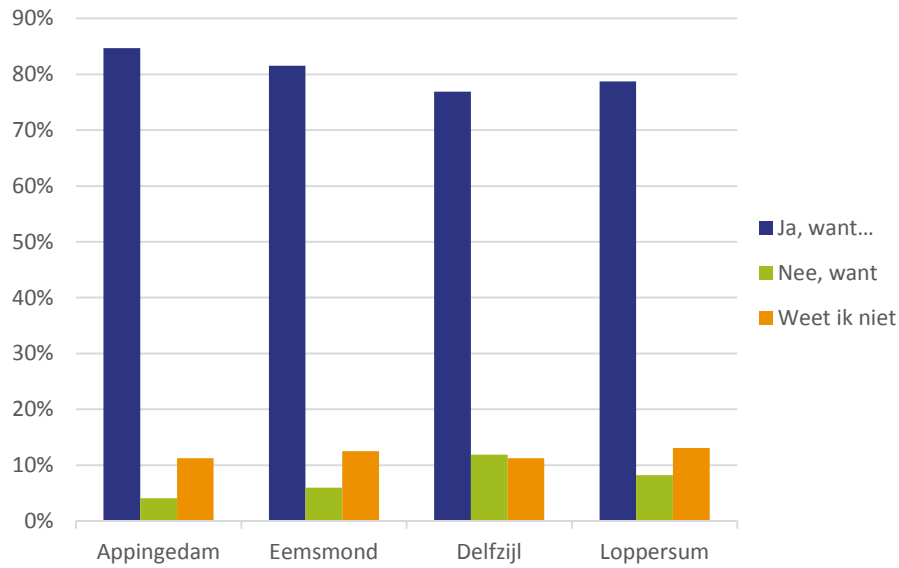

Bijna vier op de vijf inwoners vindt dat de dorpen en wijken het verkregen budget moeten verantwoorden aan gemeenten (figuren 20 en 21). Men vindt het vanzelfsprekend dat er verantwoording wordt gegeven over dit budget aangezien het gemeenschapsgeld betreft. Zo ontstaat er controle en overzicht over de uitgaven uit het budget. Hierbij verwacht men dat de gemeente de regie neemt zodat er controle en overzicht is over de uitgaven. Slechts 8% vindt dat er geen verantwoording plaats hoeft te vinden.

Figuur 20: Verantwoording budgetten aan gemeente, DEAL-gemeenten

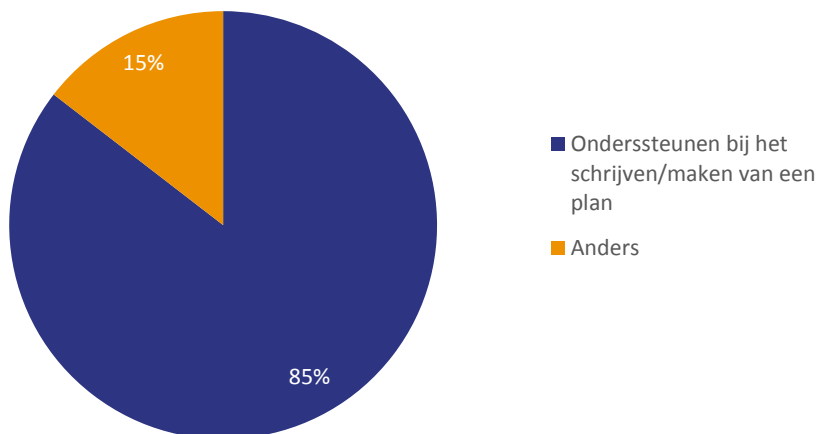

Figuur 21: Verantwoording budgetten aan gemeente, per gemeente

Bij de vraag hoe de gemeente kan helpen geeft bijna 90% van de deelnemers aan graag ondersteuning te ontvangen bij het schrijven of maken van een plan van aanpak (figuur 22). Bijna 15% van de deelnemers geeft aan op een andere manier ondersteund te willen worden. Veel genoemde voorbeelden hiervan zijn: het makkelijker en sneller maken van het proces rondom de aanvraag van het budget en het bieden van andere praktische ondersteuning zoals materiaal, voorlichting over subsidies en mankracht ter beschikking stellen.

Figuur 22: Wijze waarop gemeente kan helpen, DEAL-gemeenten

Bijlage I: Verdeling steekproef en respons

Gemeenten	Inwoners	Totale steekproef	Schriftelijke steekproef	Groninger Panel steekproef	Respons	Respons %
Appingedam	8541	1957	1882	75	201	10,3
Eemmond	11269	2652	2509	143	365	13,8
Delfzijl	17959	4199	3999	200	493	11,7
Loppersum	7234	1759	1611	148	277	15,7
Missing	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	9	n.v.t.
Totaal	45003	10567	10001	566	1345	12,7